

Bildens roll i elevers meningsskapande om äldre litterära texter

Presentatörer:

Maritha Johansson är universitetslektor i pedagogiskt arbete med litteraturdidaktisk inriktning vid Linköpings universitet. Hennes forskningsintressen rör litteraturdidaktiska frågor i olika utbildningssammanhang, huvudsakligen litteraturreception och läsning av utmanande texter.

Kontaktuppgifter: maritha.johansson@liu.se, 013-28 19 36

Stina-Karin Skillermark är postdoktor i svenska vid Högskolan för lärande och kommunikation vid Jönköping University. Hon intresserar sig särskilt för litteraturhistoria och äldre litterära texter i svenskundervisningen.

Kontaktuppgifter: stina-karin.skillermark@ju.se, 036-550 24 50

Undersökningen genomförs inom ramen för våra tjänster och finansieras inte av externa medel.

Studiens bakgrund och syfte:

I kurs- respektive ämnesplaner för årskurs 7–9 respektive gymnasiet finns uttalat att eleverna i ämnet svenska ska få möta litterära texter från olika tider och kulturer (Lgr11/Lgy11). Ett sätt att arbeta med det innehållet är att eleverna får ta del av utvalda, många gånger kanoniserade, litterära textutdrag som finns i antologier. I flera av antologierna har texterna bildsatts med bilder som relaterar till den litterära texten på skilda sätt. Bilder till klassiska verk är av tradition inte i fokus i skolans litteraturundervisning, samtidigt som bilder får en allt större betydelse i ungdomars kommunikation. Syftet med denna studie är därför att undersöka om och i så fall hur elevers gemensamma meningsskapande om en äldre litterär text påverkas av hur bilder relaterats till den litterära texten. Äldre litterära texter är skrivna i och för en annan tid och både deras innehåll och form kan därför uppfattas som främmande för dagens elever. Den unga mottagarens förväntningshorisont (Jauß, 1970) kolliderar med den äldre kanoniserade texten och i denna studie undersöker vi om mötet mellan moderna elever och äldre texter påverkas av hur texten bildsatts.

Genomförande och resultat:

I studien får elevgrupper samtala om ett utdrag ur *Iliaden*: Hektor och Andromakes avsked. Elevgrupperna tilldelas olika versioner av textutdraget där själva texten förblir densamma men där bilderna varierar. I den ena versionen har texten och bilden en symmetrisk relation – de förmedlar ett likartat innehåll (Nikolajeva, 2000). I den andra och tredje versionen kan bilderna och textens relation beskrivas som kompletterande (Nikolajeva, 2000), vilket innebär att bilderna – om än på skilda sätt – vidfogar texten ytterligare ett innehåll. I vår presentation kommer vi att redogöra för resultat från en studie som genomförts i en nionde klass. Bland annat framkommer av studien att eleverna knappt använder bilderna när de samtalar om texten, om de inte uppmanas att göra det, och att den version där text och bild har en symmetrisk relation verkar hämma elevernas eget skapande av inre bilder utifrån textens beskrivningar. Detta föranleder att det finns anledning att fundera vidare på hur läraren kan stödja elevernas meningsskapande genom att hjälpa eleverna att använda bilderna, vilken typ av bilder som kan underbygga elevers meningsskapande samt när i arbetet med och samtalet om en litterär text bild eller bilder bör presenteras för eleverna.

Referenser:

- Jauß, Hans Robert (1970). *Literaturgeschichte als Provokation der Literaturwissenschaft*. Suhrkamp.
- Nikolajeva, Maria (2000). *Bilderbokens pusselbitar*. Studentlitteratur.
- Skolverket (u.å.). Kursplan för svenska för grundskolan. Skolverket.se
- Skolverket (u.å.). Ämnesplan för svenska för gymnasiet. Skolverket.se

